

Amics de Vimbodí. Una associació d'emigrants al servei del poble d'origen (1958-1985)

Josep M. Güell i Cuscó

Amics de Vimbodí. Una associació d'emigrants al servei del poble d'origen (1958-1985)

Josep M. Güell i Cuscó

Carrer Pujades, 19, 2n 4a
08018 Barcelona

Paraules clau: Associacionisme, emigració a Barcelona, segle XX, Vimbodí.

Keywords: *Associationism, emigration to Barcelona, 20th century, Vimbodí.*

Resum

Crònica de la fundació de l'entitat Amics de Vimbodí el 1958, integrada bàsicament per emigrants originaris d'aquesta vila residents a Barcelona i altres ciutats, amb l'objectiu de millorar els serveis bàsics de Vimbodí. Es detallen els membres de les diferents juntes de govern i les obres realitzades: arranament d'espais d'esbarjo, construcció de les piscines, poliesportiu i un centre cívic.

Abstract

Chronicle of the founding of the association "Friends of Vimbodí" in 1958. Most members were emigrants coming from this village and now residents in Barcelona and other towns, with the goal of improving the basic services of Vimbodí. Details of the members of the different executive councils and the work they carried out: arrangement of leisure spaces, construction of the swimming pools, sports centre and a civic centre.

Les diferents entitats que tenen l'encapçalament d'Amics de... m'han semblat sempre que sorgeixen d'un passat i un present, és a dir, del començament d'un projecte o de l'aplicació d'unes idees. Sorgeixen quan hi ha alguna cosa que no rutlla prou o quan es vol donar un cop de timó per canviar alguna situació que no és prou beneficiosa i que, per tant, es vol millorar.

Evidentment, sempre que hi ha un canvi, hi ha determinats grups que n'estan en contra i d'altres que n'estan a favor. L'entitat Amics de Vimbodí no n'és pas l'excepció.

Explicat això passo a fer la petita història d'aquesta entitat. El qualificatiu de petita s'ha d'entendre en el sentit d'extensió i també en el fet de fer una història sense pretensions, però que sigui clara, amb rigor i entenedora per a qualsevol lector.

Moltes han estat al llarg del temps les associacions, tant culturals, esportives com d'altres classes que han nascut al bressol de Vimbodí. Avui vull parlar-vos d'una en particular que tant per a mi com per a més gent, ha tingut i té un significat força especial: els Amics de Vimbodí. Aquesta entitat va començar a gestar-se a finals de l'any 1957. Formada en principi per un grup de vimbodinencs que, majoritàriament, vivien fora del poble però que el sentien molt dins seu. L'únic

objectiu que tenien era el d'intentar, amb les seves inquietuds i també limitacions, donar una major projecció al poble, no tant des del punt de vista turístic, sinó millorar tot allò que ja tenia la vila, però que per un motiu o un altre estava adormit i fer que tothom en pogués gaudir.

Inicialment es convocaren reunions al Centre Lleidatà de Barcelona. En un principi tot era parlar i parlar de tot allò que es podria fer i com s'hauria de realitzar.

Finalment es va decidir posar fil a l'agulla i portar a terme totes aquelles iniciatives creant l'entitat Amics de Vimbodí.

No podem dir que tot fossin flors i violes. Sí, és cert que ben aviat vam comptar amb força gent de Vimbodí, als quals els va semblar una bona idea la voluntat de potenciar i millorar el poble, però també és veritat que vàrem trobar, com passa a tot arreu, algun entrebanc per començar aquesta tasca, tant de fora com de dins del poble, alguns de greus i significatius, però la il·lusió i l'estimació per Vimbodí va poder superar totes les dificultats.

La motivació, l'esforç i el treball que van desenvolupar, sempre de manera desinteressada i altruista, es va anar transmetent a una gran majoria, i així van començar a fer-se realitat petits objectius que amb el temps foren l'embrió d'altres de més envergadura i que en l'actualitat n'estem gaudint tots els que som o ens sentim vimbodinencs, així com els forasters que ens visiten.

Entre els objectius que es van fixar figuraven:

- La neteja i utilització de les Fonts del Gorg, com a zona d'esbarjo —abans era una espècie d'abocador— i amb prou feines es podien utilitzar els safareigs i les fonts que eren tan a prop.
- La creació d'una zona esportiva (un camp de futbol, un camp de bàsquet i una piscina).
- Creació d'un centre social.
- Creació d'un teleclub a les antigues escoles (on actualment hi ha el consultori mèdic).

Creació de l'entitat

L'any 1958 es funda d'una forma definitiva l'entitat, quan es decideix portar a terme tota una sèrie d'objectius que fins aleshores només eren uns desitjos.

El març de 1958 es realitza la primera trobada del que seria el punt de partida de l'entitat. El grup estaria encapçalat per Ramon Casares, Isidre Güell, Ramon Térmens, Evarist Nadal, Antoni Camí i Josep M. González, entre d'altres.

Els objectius d'aquest projecte se centraven en la:

- Convocatòria d'una reunió àmplia a Barcelona per a qui estigués interessat en el projecte.
- Creació d'una comissió que tindria com a finalitat recaptar nous simpatitzants així com diners per a la realització de les futures millores a Vimbodí.

En un primer sondeig es comptaren unes 300 persones residents fora de Vimbodí que estaven interessades en aquest projecte.

Aquest mateix mes es realitza la primera reunió formal de l'entitat. Hi assistiren 37 persones. En aquesta sessió es van exposar els objectius que pretenia l'entitat i que van ser exposats i aprovats per unanimitat.

Cal fer un esment especial a la presència del Sr. Joan Lladó Torres, president de l'associació Amics de la Riba, el qual va orientar i aconsellar els presents.

Del resultat d'aquesta reunió van sorgir els següents acords:

Primer: Nomenament d'una junta formada per:

Isidre Güell Grau
Josep Vilà Goberna
Ramon Térmens Ríos
Sebastià Sumalla Prats
Evarist Nadal Carré
Josep González Tomás

Segon: Redacció d'un projecte d'estatuts per a la constitució de l'Associació, a fi de legalitzar l'entitat. En aquests estatuts hi figurarien les principals normes que havien de regir l'entitat, tals com:

- Renovació de dos càrrecs de la Junta cada dos anys.
- Els pagaments de quotes es realitzarien mitjançant rebuts.
- Cada any es publicaria la llista d'associats, indicant l'aportació de cada un d'ells.
- Anualment es realitzaria un estat de comptes que indiqués amb tot detall les aportacions i les millores que s'haguessin realitzat.
- S'obriria una subscripció inicial, per una sola vegada, independentment de la quota periòdica que cada soci concretés.

El dia 6 de juliol de 1958 es creava a Vimbodí una comissió executiva paral·lela a la de Barcelona, que serviria d'enllaç entre l'una i l'altra.

Aquesta comissió estava integrada per: Joan Romeu Albes (president), Lluís Aixut Vallvé (sotspresident), Josep M. Oliveras Duch (secretari), Josep M. Dolcet Bou (segon secretari), Alfons Alsamora Roselló (tresorer), i els vocals Josep M. Plassa Magre, Alexandre Casanovas Canelles, Jaume Fort Farré, Josep Moncusí Queralt, Sebastià Nadal Pàmies, Emili Coch Sánchez, Antoni Sumalla Miret, Antoni Deutú Murt.

El 18 de desembre de 1958 en Josep M. González Tomás, en nom de l'entitat presentava al Govern Civil de Barcelona la sol·licitud per a l'autorització oficial de l'entitat Amigos de Vimbodí.

Els Estatuts foren aprovats, definitivament, en data de 19 de gener de 1961.

Càrrecs de la junta de govern dels Amics de Vimbodí (1958-1985)

- President:
 - Isidre Güell Cuscó (1958-1968)
 - Evarist Nadal Carré (1968-1978)
 - Ramon Térmens Rios (1978-1985)
- Secretari:
 - Josep M. González Tomàs (1958-1970)
 - Benet Vilà Dalmau (1970-1985)
- Tresorer:
 - Evarist Nadal Carré (1958-1968)
 - Ramon Térmens Rios (1968-1978)
 - Josep-Antoni Artero (1978-1985)

La creació de l'entitat va tenir ressò en altres poblacions de les rodalies de Vimbodí, ja que sembla que aquesta fou pionera de la zona. Ràdio Montblanc aquest mateix any va donar la notícia de la seva fundació i exposà els principals objectius que es pretenien dur a terme, així com també animava el poble de Montblanc a seguir els passos del poble veí.

El diari *La Vanguardia* de Barcelona, el 17 de desembre de 1959, en l'apartat "Crónica de las Provincias" es féu ressò de la tasca duta a terme per l'associació.

Arranjament de les Fonts del Gorg

Una de les obres més importants que l'entitat va fer fou, sens dubte, l'arranjament i sanejament de l'espai de les Fonts del Gorg. En aquest lloc s'hi trobaven els safareigs públics, on gran part de les dones hi anaven a fer la bugada. Era un lloc força important, en aquells moments, per al desenvolupament de la vida dels veïns.

Aquesta zona per diverses raons es va convertir en insalubre, on es feia difícil poder-hi anar i no es volia abandonar aquell racó tan emblemàtic.

Per aquest motiu fou el punt de partida de l'actuació de l'associació.

La feina no va ser fàcil, però el treball que va fer la Junta de Barcelona conjuntament amb la de Vimbodí, a poc a poc va tenir el seu fruit. Moltes van ser les col·laboracions, tant de dins com de fora la vila.

La població va participar molt activament en aquesta obra. Unes 429 persones del poble hi van contribuir de forma totalment gratuïta.

Recordem que en aquella època (1958), el nombre d'habitants era d'uns 1.200, la qual cosa suposa un 36% del total. L'altra forma de participació, mitjançant quotes, també fou destacable.

La relació d'aquestes participacions fou la següent:

- Col·laboracions gratuïtes en els treballs:
 - Jornals de peó 417
 - Jornals de carro 12
- Col·laboració mitjançant quotes:
 - Residents a la vila 21
 - Residents fora de la vila 223

Desglossat aquest darrer apartat geogràficament quedaria de la següent manera:

- Vimbodí	21
- Barcelona ciutat	140
- Resta de comarques de Barcelona	15
- Tarragona ciutat	8
- Resta de comarques de Tarragona	14
- Reus	8
- Lleida ciutat	12
- Resta de comarques de Lleida	12
- Altres indrets	14

En el darrer apartat hi trobem persones d'Alcalá de Guadaira, Caracas, Guayobal, Madrid, Menorca, Montevideo, Múrcia, Sant Joan de les Abadesses, Santa Cruz de Tenerife, València, Valladolid, Saragossa i Elx. Realment l'aportació en un i altre aspecte fou molt elevada, la qual cosa confirma que l'entitat va saber en tot moment arribar a la gent. És, sens dubte, quan el lema dels Amics de Vimbodí: "La nostra feina és la de tots" és més real que mai.

L'Associació en una carta dirigida a tots els vimbodincens, en data del desembre de 1958, exposa les feines realitzades en aquell indret. El Gorg havia canviat. El terreny s'havia drenat, les aigües s'havien reconduït mitjançant una conducció subterrània d'un metre d'alt per 1,20 d'amplada, que prenent les aigües del centre les portava uns 50 metres més avall. Es va construir també un marge de contenció per a totes les aigües que podien venir de la Font de les Orenetes i, finalment, es va fer una petita plaça a la part superior de les Fonts.

Juntament amb la circular, l'entitat donava la relació de totes les despeses i recaptacions així com un llistat nominal de tothom que hi va col·laborar. Per fer-nos una idea global del volum econòmic que va suposar l'obra aportem les xifres:

- Aportacions en metàl·lic	31.687,75 ptes.
- 417 jornals de peó a 50 ptes.	20.850 ptes.
- 12 jornals de carro a 125 ptes.	1.500 ptes.
- 5,5 de camions a 1.000 ptes.	5.500 ptes.
- 3,5 de tractor a 1.000 ptes.	3.500 ptes.
Total	63.037,75 ptes.

Acabada la recuperació de les Fonts del Gorg, els altres objectius que es van marcar, sempre comptant amb les successives disponibilitats de l'entitat, foren els següents:

- Assentament del sòl del Gorg per tal d'assegurar la construcció d'una pista poliesportiva.
- Construcció d'un jardí d'infància, amb una zona per a jocs.
- Construcció d'una piscina de 25 x 10 metres.

Com podem veure, les inquietuds i les iniciatives foren moltes i diverses. La majoria es van fer realitat si bé, en alguns casos, les condicions del terreny van fer que canviés el seu emplaçament inicial.

Realització dels treballs a les Fonts.

Acte de cloenda de les obres del Gorg. Discurs a càrrec del Sr. Isidre Güell, president d'Amics de Vimbodí.

La construcció del Poliesportiu

El projecte de construcció d'una piscina i d'unes pistes poliesportives va ser llarg i difícil. La intenció inicial era de construir-ho en un extrem de les Fonts del Gorg, però es va haver d'eliminar davant els inconvenients tècnics que van sorgir. Els problemes foren molts, començant per les propietats de l'aigua que no eren les adequades, segons la Inspecció de Sanitat, a causa de les filtracions procedents de les cases del raval de Lleida i els adobs d'animals utilitzats als horts, ja que podrien infectar alguna de les fonts que s'havien d'utilitzar per a la futura piscina. Per altra part, hi havia la possibilitat de formar-se focus d'incubació de mosquits.

Un altre aspecte important a tenir en compte era l'espai, ja que s'havia de preveure una gran plaça on construir un aparcament per als vehicles. Davant d'aquesta situació, es va plantejar la possibilitat de construir la piscina en un extrem del raval de Lleida aprofitant les aigües procedents del pou de l'hostal de la Canya (utilitzades públicament per darrera vegada en la construcció del Sindicat de Viticultors, l'ús de les quals estava concedit a perpetuïtat a l'Ajuntament abans de la portada de les aigües del bosc. Seguidament es van negociar amb el Sr. Pau Nadal sobre uns terrenys que aquest tenia al Puntarró, zona molt propera al pas a nivell de la carretera de Lleida. En principi aquest no se'n volia desprendre per mo-

tius sentimentals però, tenint en compte l'ús al qual aniria destinat, va acceptar la venda estipulant un pagament de 50.000 pessetes, de les quals 30.000 es pagarien el desembre de 1960 i les 20.000 restants al llarg de l'any 1961.

La carretera dividia en dues parts l'esmentat sòl. En la superior es faria un camp de futbol i en la inferior un poliesportiu amb dues piscines, una gran i una petita, i un camp de bàsquet.

Inauguració del camp de futbol (2 d'abril de 1961).

Pensant en les èpoques de sequera, es parlà amb en Lluís Palau, el qual va autoritzar que en cas de necessitat poguessin utilitzar el seu pou. A més d'en Manuel Serra, que també va donar permís per poder aprofitar les aigües que venien de la Font del Basili.

Gràcies a aquestes facilitats, l'entitat va decidir formalitzar la compra del terreny.

Poc després s'inicià la neteja del pou de l'Hostal de la Canya trobant tota classe de facilitats per part del seu propietari, Pau Vahle.

També hi col·laborà la Renfe, la Diputació de Tarragona, la delegació d'Obres Públiques de la demarcació i el Servei Forestal, aquest últim amb una plantada d'arbres.

El mes de juny de 1965 s'inicià la construcció de la zona poliesportiva començant per la piscina petita. Les obres s'acabaran el setembre del mateix any. Els somnis dels vimbodinencs començaven a fer-se realitat.

Construcció piscina petita. Any 1965.

El proper pas per a la construcció de la piscina gran fou la donació dels terrenys propietat dels Amics de Vimbodí a l'Ajuntament de Vimbodí, ja que així es podria aconseguir una important subvenció per a la seva consecució. Per la importància d'aquesta donació, transcrivim el certificat que l'entitat va trametre, amb data de 15 de novembre de 1974, a l'Ajuntament de la vila:

En Barcelona, a diez de noviembre de mil novecientos setenta y cuatro, se reúnen en Asamblea extraordinaria los asociados de Amics de Vimbodí, en número de 34, previa convocatoria cursada al efecto, y con autorización del Gobierno civil de esta Provincia de fecha 30 de octubre último. Abre la sesión la Presidencia, y pone de manifiesto a los reunidos allí que el Ayuntamiento de Vimbodí ha comunicado a esta Entidad que la Delegación Nacional de Educación Física y Deportes ha concedido a dicha Corporación una subvención de 700.000 pesetas, en concepto de fondo perdido, para la construcción de una piscina de 25 x 12,50 m, en los terrenos propiedad de esta Entidad, sitos en término de Vimbodí y partida del Puntarró. Continúa informando que dicho Ayuntamiento, por conducto de su Alcalde y en reunión sostenida con el dicente hace algunos días, puso de manifiesto que es condición indispensable de dicha subvención, que el Ayuntamiento justifique la propiedad o derecho de uso de los terrenos donde debe construirse la piscina; y para ello, solicitó la cesión del terreno necesario para ello, como ya anteriormente había sido convenido. Los reunidos examinan el asunto y consideran —reiterando lo ya previsto hace tiempo— que es conveniente para la villa de Vimbodí y su progreso, la construcción de la piscina, pro-

mocionada desde un principio por esta Entidad y anhelo tenazmente sostenido por la misma. En consecuencia, la asamblea por unanimidad toma los siguientes acuerdos:

1. Hacer donación al Ayuntamiento de Vimbodí, en concepto de bienes comunes, de una parte del terreno propiedad de esta Entidad, sito en la partida Puntarró consistente en una parcela de superficie 44 x 18,50 m, cediendo asimismo, el proyecto de construcción de la piscina, formalizada por el arquitecto de Tarragona, Sr. Garreta, visado con el núm. 21.953 de fecha 19 de junio de 1971 por el Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña y Baleares.
2. La donación de la parcela se entenderá realizada incluyendo la servidumbre legal de paso, para acceso a la misma desde la carretera colindante con el terreno de la Entidad.
3. Los presentes acuerdos tienen validez por un plazo de tres años a partir de esta fecha, en el sentido de que si antes de transcurrido el mismo no se hubieran iniciado las obras de construcción de la piscina, quedarían sin efecto alguno.
4. Se faculta expresamente al Presidente de la Junta de la Entidad, Sr. Evaristo Nadal Carré, para que pueda llevar a la práctica estos acuerdos, y firme los documentos públicos y privados que sean necesarios.

En data de desembre de 1974 l'Ajuntament accepta la cessió i es comencen a fer els passos convenients per a la realització d'aquesta obra.

La futura zona esportiva Amics de Vimbodí anava agafant lentament la configuració actual i el juliol de 1978 l'Associació donà a conèixer, d'una forma global, totes aquelles propietats que pertanyien a la mateixa:

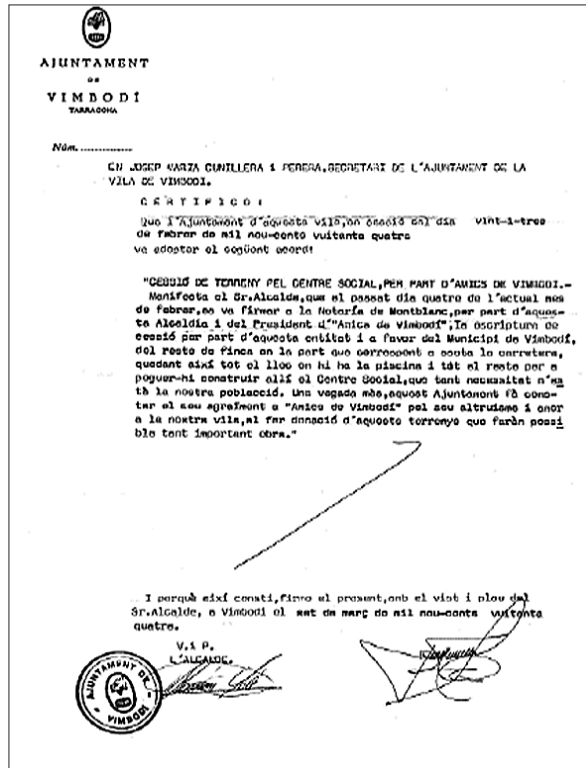
- Camp de futbol: En aquells moments ja estava sota la direcció del CF Vimbodí.
- Piscina petita: Ja amb uns anys de funcionament.
- Pou d'aigua: Degudament legalitzat i amb una forta deu d'aigua.
- Caseta vestidors: Amb dos departaments i un bar.
- Pista poliesportiva: Equipada per jugar a bàsquet i practicar patinatge.

D'altra part s'informà, també, de la cessió dels terrenys al municipi per a la construcció de la piscina gran, així com la donació d'una aportació inicial de 300.000 pessetes.

El 7 de març de 1984 l'Ajuntament de Vimbodí, essent alcalde en Ramon Solé, acceptà, per part dels Amics de Vimbodí, la cessió dels terrenys per a la construcció d'un centre social, tot agraïnt la feina altruista que l'entitat havia realitzat des de la seva creació envers al poble.

Dissolució de l'entitat

El 20 de maig de 1985 la Junta de Govern envià a tots els socis i simpatitzants dels Amics de Vimbodí una circular en la qual els comunicava que en la darrera assemblea ordinària, en data 24 de març de 1985, s'acordà per unanimitat dissoldre la societat, ja que es considerava que les iniciatives fonamentals que

Centre Social. Any 2007.

aquesta s'havia proposat estaven finalitzades, en estar ja en construcció, per part del consistori municipal, l'edifici del futur centre social de Vimbodí.

Així mateix s'acordà cedir tots els béns de l'Associació al poble de Vimbodí, a través de l'Ajuntament. També s'acordà fer uns plànols dels terrenys dels Amics de Vimbodí, fent la inclusió en els mateixos dels horts de les Fonts del Gorg i realitzar, amb els diners que en aquell moment es disposava, unes plaques pels carrers i sol·licitar al municipi que l'avinguda que va des de les escoles fins al centre social fos anomenada Avinguda dels Amics de Vimbodí.

Per últim, donà de baixa l'Associació al Govern Civil de Barcelona.

En aquells moments la Junta estava formada per les següents persones:

President: Ramon Térrens; secretari: Benet Vilà; tresorer: Josep-Antoni Artero, i vocals, Joan Potau, Pere Garcia, Josep M. Aixut i Jordi Farré.

En un dinar de germanor, fet el dia 7 de juliol de 1985 a l'Hostal la Clau de Vimbodí, es fa la cloenda d'una entitat que durant més de tres dècades va treballar amb il·lusió i estimació vers el seu poble.

Com ens recorda el poeta, qui perd els orígens, perd la identitat i per no perdre la memòria, l'estiu del 2007, se celebrà el 50è aniversari de la seva creació. Durant la celebració dels actes que s'organitzaren, destaquem la col·locació de dues plaques commemoratives, una a les Fonts del Gorg i l'altra al Pavelló Poliesportiu, així com una exposició amb escrits i fotografies que feien un breu itinerari per totes les tasques i objectius que es van aconseguir.

Els Amics de Vimbodí sorgiren a causa de l'important moviment migratori de Vimbodí vers les concentracions industrials de la resta de Catalunya, sobretot de Barcelona, dels anys cinquanta i del desequilibri entre les zones rurals i les urbanes. El seu objectiu fou el d'augmentar la qualitat de vida i el benestar del poble d'origen, aportant idees, capital i mà d'obra, fent suplència a la iniciativa pública. Altres associacions similars naixeren a Sarral, l'Espluga de Francolí i Montblanc.

Dades de l'estudi

Rebuda, gener 2008; *acceptació*, febrer 2008; *valoració*, Josep M. Grau i Pujol.